

For syk til å møte i retten?

Twisteloven stiller andre krav til gyldig fravær fra rettssalen enn folketrygdens regler stiller for fravær fra arbeid. Leger bør begrunne godt hvorfor en pasient ikke har mulighet til å være til stede ved et rettsmøte. Hvis ikke, kan saken bli avgjort ved fraværtsdom.

Det hender ofte at en saksøkt blir syk når hun eller han blir innkalt til retten. Begrunnelsen kan være flere. Mange kvier seg for å møte i domstolen og ønsker helst å utsette prosessen. I mange saker for domstolen kommer retten imidlertid til at saksøkte ikke er så syk at lovens bestemmelser om gyldig frafall er oppfylt. Hvis legene var bevisst på hva som faktisk skal til for å fylle lovens krav, ville de bli spart for å skrive ut nytteløse sykmeldinger og legeerklæringer og domstolen ville kunne få sakene raskere gjennom rettssystemet.

Etter gjeldende rett er det domstolen som avgjør om saksøkte er for syk til å møte i retten. Dersom retten ikke finner sykdomstilstanden tilstrekkelig kvalifisert som fraværtsgrunn, kan saken avgjøres ved fraværtsdom. Situasjonen blir da at retten legger til grunn saksøkers versjon av saken og at saksøkte kommer i samme stilling som hvis han/hun ikke hadde innvendinger mot saksøkers krav – «den som uteblir, samtykker». Den uteblitte må som regel betale saksomkostningene ved en uteblivelsesdom/fraværtsdom.

Etter ordlyden i tvisteloven (1) § 13-4 vil sykdom være gyldig fravær dersom det er «uforholdsmessig byrdefullt» å møte. Spørsmålet blir da hva slags tilstand som kvalifiserer som gyldig fravær ved sykdom. Forarbeidene til tvisteloven gir oss ingen henvisning til hvor «syk» man må være for å oppfylle lovens krav. Vi blir derfor nødt til å se på hvordan rettspraksis har trukket opp grensene for hva som kvalifiserer som gyldig fravær ved sykdom etter tvisteloven. Spesielt er det to høyesterettsdommer som kan gi oss en veiledning på hva som kreves.

Høyesterettsdommer om sykdomsfravær fra retten

I en sak påklaget saksøker A et vedtak fra lagmannsretten. A hadde uteblitt fra retts-saken på grunn av hjertekramper og hadde dokumentert sykefraværet med en 100 % sykmelding fra Oslo legevakt, der han var blitt undersøkt dagen før. Dette ble imidlertid ikke godkjent som gyldig fraværtsgrunn av lagmannsretten. A anførte for Høyesterett at uteblivelsesdommen var

avsagt med urette, fordi lagmannsretten hadde tolket regelen om vilkåret for gyldig fravær uriktig (2).

Kjæremålsutvalget kom her til at lagmannsretten hadde lagt riktig lovforståelse til grunn for sin uteblivelsesdom, og at en 100 % sykmelding ikke i seg selv er tilstrekkelig (2). Det er parten gjennom sin lege som må *sannsynliggjøre* at hans helse-tilstand var slik at han ikke *kunne* møte i retten, og det fant de ikke tilstrekkelig godt gjort.

I den andre høyesterettsdommen (3) var det utstedt en legeerklæring noen få dager før hovedforhandlingene. Legeerklæringen inneholdt tre elementer: B hadde vært pasient hos legen siden 1993, han led av en behandlingstrengende sykdom, og på grunn av denne sykdommen kunne han ikke møte i retten de to dagene saken var berammet. Bs advokat anførte at retten ikke kunne overprøve legens medisinske vurdering om at B ikke var i stand til å møte i retten. Høyesterett kom til motsatt konklusjon: En sykdom gir ikke automatisk gyldig frafall fra rettssalen, selv om den skulle beret- tige til fravær fra arbeidet. Parten må ved ytterligere dokumentasjon eller opplysninger fra legen sannsynliggjøre for retten (dommeren) at han er så syk at han har gyldig frafall.

Det er altså ikke tilstrekkelig å være syk. For å ha gyldig fravær må saksøkte være så syk at han ikke er i stand til å sitte i retts-salen for å følge forhandlingene og selv avgi forklaring. Retten strekker seg langt for å finne løsninger der man tar hensyn til vedkommendes helseplager. Dette kan for eksempel skje ved at han kan forlate retts-møtet etter han har avgitt forklaring eller ved at man tar hyppigere pauser.

Sykmelding i seg selv er ikke nok

Av den første dommen så vi at Høyesterett ikke godtok en sykmelding på 100 %. Det må komme frem ytterligere opplysninger som spesifiserer begrunnelsen for at saksøkte ikke kan møte. I den andre dommen uttrykker Høyesterett at det er retten som tar stilling til om sykdommen kvalifiserer som gyldig fravær, ikke legen, det vil si

at domstolen kan overprøve legens medisinske vurdering. Av dommen går det frem at man må være så syk at man ikke klarer å sitte i rettssalen for å følge forhandlingene. Dette er et strengt krav – og utelukker en rekke sykdommer som ville ha gitt fraværtsgrunn fra arbeid.

Det kan diskuteres hvorvidt det er riktig at dommeren skal kunne avgjøre et slikt spørsmål. Så lenge legene synes å være uvitende om at det i retten gjelder andre regler for hva som teller som gyldig fravær enn i arbeidslivet, er det kanskje allikevel riktig. Slik unngår man unødige forsinkelser på grunn av fravær som strengt tatt ikke var nødvendig.

Susanna Aschehoug

v.s.j.aschehoug@student.jus.uio.no
Sognsveien 102h
0857 Oslo

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Litteratur

1. Lov om mekling og rettegning i sivile tvister (tvisteloven) av 16.6.2005. Nr 90.
2. Norges høyesterett. Kjennelse gjengitt i Norsk Retstidende 1992: 1661.
3. Norges høyesterett. Dom gjengitt Norsk Retstidende 2003: 353.

Manuskriptet ble mottatt 2.4. 2009 og godkjent 2.7. 2009. Medisinsk redaktør Anne Kveim Lie.